

บทที่ 1

ระบบการให้การศึกษาทางด้านการบริการด้านสุขภาพอนามัย Education Systems in Health Services System

การให้การศึกษาทางด้านการบริการด้านสุขภาพอนามัยนั้น นิการศึกษาเพื่อให้ประชาชน มีความรู้ เริ่มจากความรู้ทางด้านพื้นฐานทางด้านสุขภาพอนามัย ซึ่งมีด้วยกัน 2 รูปแบบ คือ

- 1.1 การให้การศึกษาในระบบโรงเรียน (Education in School System)
- 1.2 การให้การศึกษาในระบบนอกโรงเรียน (Education in Out off School System)

1.1 การให้การศึกษาในระบบโรงเรียน (Education in School System)

การที่จะกล่าวถึงทางให้การศึกษาในระบบโรงเรียนในเรื่องการบริการด้านสุขภาพอนามัย ก็จะต้องเน้นหนักทางด้านการให้การศึกษาที่มุ่งเน้นหนักทางด้านการให้ความรู้ในเรื่องที่พอ เข้าใจกันว่าการศึกษาทางด้านสุขศึกษา ซึ่งถือเป็นวิชาหลักที่สำคัญในการเรียน การสอน ในระบบโรงเรียน ซึ่งการให้การศึกษาทางด้านนี้มุ่งจะให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันมากที่สุด เพราะ ประเทศไทยกำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว มีปัญหานี้ในเรื่องการบริการด้านการรักษาพยาบาล ไม่เพียงพอเกิดขึ้นอยู่เสมอ ๆ โดยสถานที่จะปรับปรุง ส่งเสริมการบริการด้านนี้ก็มีมากด้วยกัน หลายวิธี นอกเหนือนี้วัฒนธรรมของคนก็เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ การที่คนในชนบทเข้ามาอยู่ ในเขตเมืองและการประกอบการอุตสาหกรรม ก็ทำให้การดำรงชีวิตของคนเปลี่ยนแปลงไป ฉะนั้น จึงต้องดำเนินการวางแผนการให้การศึกษาที่จะเป็นการศึกษาที่ดีในการบริการด้านสุขภาพ อนามัย ในปัจจุบันเรายอมรับกันทั่วไปแล้วว่าจะต้องสอนความรู้ทางด้านการรักษาสุขภาพอนามัย เช่น การสอนสุขศึกษาแก่นักเรียน ให้มีความรู้ในด้านนี้ ปลูกฝังความรู้เบื้องต้นเพื่อจะได้สร้าง นิสัยและทัศนคติที่ดี เพื่อจะให้สามารถปรับปรุงส่งเสริมสุขภาพของตนเอง ของครอบครัว และ ชุมชน การปฏิบัติงานดังกล่าวจะได้ผลเพียงไร ขึ้นอยู่กับระบบการศึกษาที่วางไว้ดีเพียงใด และ การปฏิบัติตามระบบการศึกษานี้ได้ผลเพียงไร ซึ่งระบบการให้การศึกษาในส่วนของทางด้าน สุขศึกษานี้ มีดังนี้

1.1.1 การกำหนดหลักสูตรสุขศึกษา

1.1.2 หน้าที่ของผู้สอน

1.1.3 วิธีการสอนสุขศึกษาในโรงเรียน

1.1.1 การกำหนดหลักสูตรสุขศึกษา ในการร่างหลักสูตรสุขศึกษาการพิจารณาถึงปัญหาอนามัยซึ่งประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่ และความค่านึงถึงการขาดแคลนและความจำเป็นทางด้านการบริการด้านสุขภาพอนามัย บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ซึ่งก็จะพบว่าประเทศไทยนี้ปัญหานี้เรื่องทางด้านสุขภาพอนามัยแตกต่างจากบางประเทศ เช่น อัตราการตายของประเทศไทยยังสูง และโรคที่พบและเป็นปัญหาสำคัญคือการขาดธาตุอาหาร ในเด็ก ซึ่งก็จะพบว่าคงจะมีสาเหตุมาจากความรู้ขั้นพื้นฐานในการรักษาสุขภาพอนามัย ซึ่งก็จะพบว่ามีหลายหน่วยงานที่มีหน้าที่และพยายามแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ โดยยึดหลักปรัชญาในเรื่องของการกำหนดหลักสูตร โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้

- มุ่งที่จะปลูกฝังสุขนิสัย ทัศนคติ และความรู้ทางด้านการรักษาสุขภาพอนามัยแก่เด็กนักเรียน ก่อนที่เด็กจะออกจากโรงเรียนไป
- คัดเลือกและกำหนดเนื้อหาสาระที่จำเป็นในการสอนของครุผู้จะเป็นบุคลากรในการด้วยท้อง
 - กำหนดเทคนิคและวิธีการสอนของครุเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ
 - จัดลำดับความต้องเนื่องของหลักสูตรให้สอดคล้องกับระดับต่าง ๆ ของการศึกษา
 - แนะนำอุปกรณ์การสอนที่จะเป็นประโยชน์ต่อครุผู้สอน

หลักสูตรที่เราได้รับและใช้อยู่ก็คงจะพบว่ามีการปรับปรุงอยู่ตามการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาของประเทศไทย การที่จะพิจารณาว่าหลักสูตรต่าง ๆ ที่วางแผนมาหรือไม่ก็คงต้องพิจารณาตามสภาพในปัจจุบัน โดยดูว่าการกำหนดเนื้อหาของหลักสูตรเหมาะสมหรือไม่ โดยพิจารณาแบบเรียน ซึ่งถือว่าเป็นเครื่องมือในการสอนว่าสอดคล้องกับหลักสูตรที่ต้องการหรือไม่โดยพิจารณาหนังสือที่ใช้เป็นสื่อในการสอนดังนี้

- วัตถุประสงค์ในเนื้อหาของหนังสือเป็นไปตามความต้องการของหลักสูตรหรือไม่
- ปรับปรุงหนังสือประกอบการสอนให้เหมาะสมกับระดับอายุและการเรียนโดยให้เหมาะสมกับระดับอายุ การเจริญเติบโตดังแต่ความหมาย การเปลี่ยนแปลง การเพิ่มน้ำหนาตามการเปลี่ยนแปลง
 - หนังสือเรียนควรจะเป็นลักษณะที่ช่วยให้เด็กมีการพัฒนาคิดด้วยตนเอง
 - หนังสืออ่านประกอบควรจะเป็นหนังสือที่เฉพาะในเนื้อหาที่แนะนำและถูกต้อง

- มีข้อแนะนำสำหรับครูผู้สอน

1.1.2 หน้าที่ของผู้สอน

หน้าที่ของผู้สอนก็คือผู้ที่จะเป็นผู้ถ่ายทอดให้เป็นไปตามหลักสูตรของสุขศึกษาที่ควรจะเป็น ผู้ที่มีหน้าที่ของการสอนในบ้านเราก็คงจะเป็นครู ซึ่งบางท่านอาจจะเสนอวิธีการสอนตามหลักการเรียนการสอนทั่ว ๆ ไปก็จะเป็นไปตามการสอนในวิชาอื่น ๆ แต่ถ้าพิจารณาโดยความเป็นจริง การสอนในวิชาทางด้านสุขศึกษานี้อาจจะต้องมีวิธีการที่ผู้สอนจะต้องเสนอแนะวิธีการให้เด็กรับรู้แล้วนำไปปฏิบัติตามหรือเผยแพร่ต่อไป เพื่อให้ผู้เรียนหรือนักเรียนจะได้มีสุขภาพอนามัยที่ดีและบุคคลที่อยู่รอบข้าง จึงจำเป็นต้องมีการคัดเลือกบุคคลที่มาทำหน้าที่ในการสอนให้มีคุณสมบัติครบถ้วน ซึ่งพอจะสรุปได้ว่าผู้สอนควรจะต้องมีคุณสมบัติดังนี้

- เป็นผู้ที่เข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวกับวิชาทางด้านสุขศึกษาอย่างแท้จริง
- ควรจะมีการอบรมเพื่อพัฒนาตนเองและได้ศึกษาถึงการพัฒนาการทางด้านบริการสุขภาพอนามัย
- มีวิธีการถ่ายทอดสู่ผู้เรียนเพื่อจะได้นำไปปฏิบัติได้
- มีเทคนิคในการประยุกต์ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม

ซึ่งเท่าที่กล่าวถึงคุณสมบัติเพียงบางส่วนของผู้สอน ก็พอจะมองเห็นว่าการคัดเลือกผู้สอนในระบบโรงเรียนส่วนใหญ่จะประสบปัญหาการที่จะได้บุคคลที่จบการศึกษามาโดยตรง ที่ซึ่งต่อไปในอนาคตการพัฒนาทางด้านสุขภาพอนามัยยังกว้างยิ่งขึ้น การศึกษาทางด้านสุขศึกษา ก็คงจะขยายตัวมากกว่าในปัจจุบันนี้ ซึ่งดูได้จากประเทศที่เจริญแล้วหลาย ๆ ประเทศ

1.1.3 วิธีการสอนสุขศึกษาในโรงเรียน การสอนก็คงจะคล้าย ๆ กับวิชาการอื่น ๆ แต่ที่แตกต่างกันก็จะเป็นสภาพความเป็นจริงที่ปรากฏ ก็อาจจะเริ่มนั่นดังต่อไปนี้

- การอธิบายเนื้อหาในชั้นเรียนเพื่อให้นักเรียนเข้าใจ
- การประยุกต์เข้ากับชีวิตประจำวันของนักเรียน
- สร้างแนวความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดแก่นักเรียน
- ใช้กรณีตัวอย่างมาอธิบายให้นักเรียนฟัง หรืออาจจะมีการพาไปชมชุมชนที่มีรูปแบบที่ถูกสุขลักษณะหรือดีกว่าชุมชนที่นักเรียนอยู่ เพื่อจะได้ยศเป็นรูปแบบแล้วนำไปปฏิบัติตาม

1.2 การให้การศึกษาในระบบนอกโรงเรียน

การให้การศึกษาทางด้านสุขภาพอนามัยที่ไม่ใช่ระบบในโรงเรียน ในบ้านเมืองราษฎรจะมีหลายหน่วยงานที่เข้ามาให้ความช่วยเหลืออย่างมากน้อยแตกต่างกันจะแบ่งได้เป็น 2 ส่วนได้ดังนี้

1.2.1 ภาคเอกชน

1.2.2 ภาครัฐบาล

1.2.1 ภาคเอกชน

ภาคเอกชนก็มีหลาย ๆ หน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือเพื่อให้ความรู้ทางด้านศึกษา เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ทางด้านสุขภาพอนามัย เพื่อให้สุขภาพแข็งแรง ซึ่งนี้ทั้งที่เป็นมูลนิธิก็มีอยู่จำนวนมาก ที่มาเป็นการช่วยเหลือ เพื่อการเผยแพร่ความรู้ ตั้งแต่การจัดนิทรรศการ การฝึกอบรม ตลอดจนทางออกไปเขียนเพื่อให้ความรู้โดยตรง แต่เนื่องจากประชาชนคนไทยมีอยู่เป็นจำนวนมากที่สูงก็เลยทำให้ต้องใช้เวลาในการพัฒนาในระบบนี้ออกไปอีก

แต่การดำเนินงานของสมาคมกีดี หรือนูลนิธิกีดี ก็มุ่งให้ความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเฉพาะเจาะจงลงไป

1.2.2 ภาครัฐบาล

งานให้ความรู้ ทางด้านรัฐบาลก็คงจะเป็นระบบที่พัฒนามาก่อนย่างมาก ซึ่งก็จะพบว่าเป็นที่ระบบที่ใหญ่จริงๆไปอย่างมาก ซึ่งก็คงจะเป็นระบบของที่รวมกันจะเรียกว่า ระบบสาธารณสุข ซึ่งเริ่มให้ความรู้ต่าง ๆ แก่ประชาชน โดยมาในหลาย ๆ รูปแบบแล้วแต่เหตุการณ์และความเหมาะสม